

Andra roten, tomt 47

Kvarteret Sidenvävaren

Elfte roten 1637–57v

Kungsgatan 15 (2.45 = 2.47 & 2.48)

Första roten 1657h–70

Det fanns samtidigt på 1600-talet i Göteborg två Emerentia Schröder:

I) *Emerentia Hansdotter* var gift med Olof Elofsson och syster till skraddaren Casper Hansson Schröder,

II) *Emerentia Ottesdotter Schröder* var liksom system *Annika*, som bodde på tomten öster härom dotter till *besökaren vid Elfsborgs slott Otto Schröder*, omtalad i sjuttonde roten 1637 och på landerierna 1655. *Amund Grefwe* hade i kämnärsrätten i norra förstaden i Stockholm erhållit dom emellan sig och Otto Schröders son *Berent Palmroot* och krävde 1.12.1665 vid rätten fadern på sonens skuld i enligt med dennes assignation till sitt moderne. Otto Schröder ville inte känna till någon son med namnet Palmroot eller utbetala mödernet, innan han visste hur stort det var. 27.9.1669 såldes Otto Schröders arvingars gård av kreditörerna till *Måns Jönsson beskyttare* – den hade på samtliga arvingars begäran genom svågern *mäster Bengt Nilsson* skraddare (gift *Annika Ottesdotter*) redan 28.6.1666 erhållit värderingsmän.

Troligen hade familjen tidigare ägt en annan gård, ty redan 8.7.1670 säges det att skraddareämbetet måste för fordran övertaga det hus som Emerentia Schröder ägde ”under Ekeskogen”. Hon var gift tre gånger.

Första gången var Emerentia Ottesdotter gift med *Sven Arendtsson (Burman)*: hon blev änka efter honom 2.1.1656, avvittringsskrift 16.8.1663. I början av 1690-talet (18 mars 169?) utsågs *Matthis Målare, Anders Hansson repslagare och Olof Lädertogare* att på skraddarelådans begäran värdera hustru Emerentia Schröders hus och gård belägen på Kungsgatan väster under Ekeskogen. Den 1.3.1694 begärde *skraddaren Arendt Burman* attest om sin moder Emerentia Burmans tillstånd: han talade om hennes fattigdom efter den olyckliga eldbranden, som hon (enl. EIIa:9 den 4.9.1693) drabbats av liksom sin granne Olof Lädertogare. Hans Pettersson klagade tillika med sina grannar (i EIIa:9, 11.9.1693) än ytterligare över den ”frantsyska Käckens” hustru, vilken tidigare bott i hustru Emerentia Schröders hus men efter den branden, som nyligen skedde, ”hafver flött in här up i granskapet och så godt som trugat sig til huus (hos linvävareänkan för 7 daler för ett år) och som hon dhen Tijden hon wistades uthi hustru Emerentias huus fördt Ett ohörligit huus med spelande, dantzande och drickande, ey allenast dagh utan natt, ey achtandes hållgedagarne mehr än socknedagarne”. Hon hade till Hans Pettersson sagt: ”din skiälm och Tiuf gack hem till ditt huus och passa det op, som du har försnillat och bedragit dig till och — vid dess utgång av rådhusgången skiäller hon min granne Anders Blekare för skiälm och Tiuf och tager honom i sitt hår.” Enligt kockänkan hade han fattat henne i halsen. Vid kämnärsrätten den 13.okt samma år 1693 behandlades en tvist mellan den avvikne ”fransöske” kockens hustru *Dorothea Desarnou* kärande och *Olof Hansson i Haga och hans hustru Elsa Rosenkrantz* i deras gård, Det framkom då den 20 oktober att Dorothea hade stämt hustru Emerentia Schröder på återgång av hyran. Rätten fann, att Dorothea bott 6 7 veckor i Emerentias hus, där hon fört ett oroligt leverne

med spelande, dansande och drickande med båtsmän och andra ”som syntes fuller intet för mycket wara, att swaranden borde i hushyra de 6 Caroliner hon undfångit behålla.”

I samband med ett slagsmål berättas den 16.9.1695 Arendt skraddare vara bror till Johan Kempe. Bouppteckning efter mönsterskraddaren Arendt Burman företogs 1709 (1709:563): han efterlämnade änkan *Susanna Mikaelsson* och barnen *Elsa, Emerentia, Anna och Maria*.

2) var Emerentia Ottessedotter gift med

Anders Larsson skraddare

1674–77, änkan 1678

M1676: 1 tomt G 1674–77, änkan 1678–81 1 tomt.

Den 18.3.1689 utfärdades bördsbrev på begäran av avlidne borgare och mästaren av skraddareyrket Anders Larssons änka Emerentia Schröder, som hade satt sin son *Johan Andersson Kempe* att lära det lovlige bleckslagarehantverket, Extrakt ur kyrkboken visade, att han var född i Göteborg 13.11.1669 i ”ärlig äkta säng”. Man frågar sig om denne Johan Kempe är densamme som den med detta namn som *Olaus Bronell* den 12.12.1692 beklagade sig över, nämligen en med honom konkurrerande kvacksalvare, som utgivit sig ”krancke til at curera men som sanningen likkast dem alt förderfwa”, Bronell hänvisade till privilegier utgivna av trycket den 16.5.1663, den 4.8.1680 konfirmerade, (liksom?) 17.9.1680 och 30.10.1688. Denne Johan Kempe begärde 10.2.1693 tillåtelse att sälja medikamenter: han var infödd svensk man och ville erhålla burskap. – Den 2.10 1689 sägs det att Emerentia Schröder hade satt sin son i lära hos Matthis *Schäffer* (*Scheffer*), som drivit honom ur sin tjänst. (M. S flyttade 1694 t Stockholm)

Om det nu är densamme Anders Larsson skraddare, så omtalades han redan den 26.4.1661 i Göteborgs underrätt, då han på sin broder *Lars Larssons* vägnar fordrade 7 rdr av *Nils Andersson skomakare*. Vid samma rätt mötte han den 4.4.1666 *Mattis von Felden*, som några dagar tidigare hade överfallit honom med hugg, slag och grova skällsord av den orsak, att Anders Larsson skraddare enligt Mattis Felden ”hafver skurit böxer som en skiälm”. Enligt *David Beck. Anders Markusson och Christian Meijer* ”måste äntå Anders Larsson ibland närvarande goda vänner till överflöd om fred begiära.”

Vid kämnärsrätten omtalas i februari 1679, att hustru *Marta Larsdotter* hade kontrakterat med hustru Emerentia Schröder om hennes gård på år och dag för 17 rdr hushyra. Hon hade betalat 8 rdr med 18 alnar röd sars. Hon hade återfått $7\frac{1}{4}$ aln, då hon inte hade kunnat komma in i gården.

Den 18.2.1679 (prot 21.3. s.å.) pantsatte Emerentia Schröder för lån av skraddarelådan (60 rdr i plåtar till 6% på ett år) sitt hus på Konungsgatan, där hon bodde. På ett annat ställe stor det ”väster under Ekeskogen belägen”.

Tredje gången var Emerentia Ottessedotter gift *Henrik Duborg*. Enligt inteckningsboken uppvisade bleckslagaren Johan Kempe den 14.12.1697 en obligation för ett lån i banken emot vilket han med sin styvfaders Henrik Duborgs och moders Emerentia Schröders tillstånd pantsatte deras gård på Kungsgatan belägen mellan Olof Lädertogares gård å västra och Erik Flints hustrus å den östra (Cautionister *skräddarna Detloff Qviberg* och *Jürgen Olander*. Henrik Guborg är tydligen identisk med den *Henrik Jöransson*, som i tomtöreslängden 1696 står som besittare av gården 2.47 jämte *Anders Kempe*

Den 26.2.1700 lagbjöd *Henrik Johansson* och *sal major Cronackers* änka Emerentia Schröders hus och gård på Kungsgatan (EIIa:1)

Den 16.3.1696 (EIIa:12) beklagade sig Johan Kempe ”som var infödd borgarbarn” över att *bleckslagaren Christian Anert* med största flit sökte beröva honom sina näringsmedel genom att påstå att Johan Kempe icke var någon ”gemachter” gesäll eller mästare. Det var inte så länge sedan Mäster Christian själv blev ”gemachter” gesäll och trots detta fick han dessförinnan i alla fall idka och driva sitt hantverk. Den 2.4.1696 hade bleckslagaren Johan Kempe meddelat sin önskan att sig här ”borgerligen nederlåta” men fått till svar, att han måste skaffa sig lärobrev. I ett nytt brev till magistraten (EIIa:13 den 22.6.1697) berättade Johan Kempe, att han för sina svaga villkors skull hade väntat på hjälp från sin släkt i Ostindien och Holland men förgäves. Nu förföljdes han av bleckslagaren Christian Anert (bosatt Christian Scottes gamla gård Drottninggatan 4.44) som hade låtit visitera Kempes hus och dennes svåger *fyrverkaren Lars Barcks* kista. Anert hade lagt beslag på såväl Kempes egna som lånade verktyg. I samma volym finns ett brev från Ementia Schröder, som berättade, att hennes son Johan Kempe, som lärt sig bleckslagareyrket, var sinnad att resa till Stockholm för att göra sitt mästerstycke. Hon lovade sonen att ta upp ett lån på 100 rdr på hennes tomt i Kungl. Banco. Tomten var tidigare ograverad. *Johan Kempe* nämnes ej i tomtöreslängden förrän 1703 men 21.4.1702 uppbygger Kungl. Maj:ts ständers banco bleckslagaren Johan Kempes gård.

Johan Kempe begravdes D 30.5.1704. Redan den 14.4.1704 avvittrade hans änka *Christina Jacobsdotter Bånge* (begr. 19.4.1728) sina barn *Jacob och Rebecka* inför efter sitt omgifte med *bleckslagaremästare Baltzar Stossenbergs* (burskap 27.4.1705, begr. 14.4.1737). Enligt uppgift i Vänersborg 1724 var Stina Bånge styvdotter till *Amund Barck*. Före sin död testamenterade Stossenbergs sin gård till dotterdottern jungfru *Greta Hoffman*, troligen senare gift med *bleckslagaremästare Johan Baltzar Friedrich* (burskap 13.3.1739, ägare 1738, begr. i Chr 13.7.1759, 52 år gammal).

Nästa ägare *Johan Carl Friedrich* (burskap 19.12.1760) pantsatte 29.5.1760 sin gård på Kungsgatan ”mellan segelmakare Carsten Gaijens och järnhandlare Anders Sjögrens hus och gård” för 5 000 d smt lån av handelsman *Vincent Beckman*. Magistraten tilldömde Beckman gården den 4.6.1764 (uppbud 10.12.1764), varefter den såldes på auktion den 6.11.1763 och inropades av *handelsman Gabriel Fredrik Beijer* för 8 000 d smt, De kan vara Johan Carl Friedrichs änka, som 1687 var bosatt 3.87.

1768 hade gården övertagits av *amiralitetskammardrängen Jonas Gustafsson*, som var gift med *visitören Johan Ugglas* och *Anna Catharina Wentzells* dotter *Anna Britta Ugгла*, änka efter *sjökaptenen Johan Fredrik Seger*, död 1759. Se 10.5. Se *Gudmund Mellgren* om att Jonas Gustavsson var kompanjon med *handelsmannen Hans Svibilius* om stadens mudderverk 1769. Vid bou efter hustrun 12.3.1771 var gården värd 4 510 d smt. Då tillhörde gården Jonas Gustavssons arvingar.

Den kallas 1785–1802 *handelsman Nils Tengbergs* hus. Där bodde 1785–1790 *handelsman Nils Almquist* och 1800–02 *guldsmiden Adolph F Edberg*.

Klockaren J A Jonsson uppbygger gården 26.8.1805.

Senare uppbud av 2.47

Se 2.45.